

І. Ю. Бережна,
аспірант, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті проаналізовано інвестиційно-інноваційний аспект сучасного розвитку національної економіки. Досліджено джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Визначено напрями та заходи з вдосконалення фінансового механізму, що сприятимуть активізації інноваційного розвитку української держави.

In the article the innovative and investment aspect of modern development of the national economy is analyzed. The sources of the financial providing of innovative activity in Ukraine are explored. Certainly directions and measures of perfection of financial support of innovative development of ukrainian state are defined.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність, інвестиційно-інноваційна діяльність, фінансовий механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Визначальним показником економічного зростання господарюючих суб'єктів сьогодення є частка продукції та обладнання, що містить прогресивні знання і сучасні рішення. В умовах ринкової економіки реалізація інноваційної діяльності на кожному рівні передусім пов'язана з пошуком джерел і форм інвестування, які повинні забезпечити баланс між інноваційними витратами та фінансовими можливостями. Кожний етап інноваційної діяльності супроводжується потоками інвестиційних ресурсів, а ефективність механізму фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності визначає її результативність на кожному окремому рівні реалізації. Саме інвестиції надають інноваційній діяльності необхідні фінансові, матеріальні та нематеріальні ресурси. Тому сьогодні надзвичайно актуальним є питання активізації інвестування інновацій, що є ефективним способом підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого економічного зростання взагалі.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ З ПРОБЛЕМИ

Особливу увагу проблемам інвестиційно-інноваційної діяльності та питанням забезпечення національних інтересів у даній сфері у своїх працях приділили вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме: О. Амоша, Л. Антонюк, В. Базилевич, І. Бланк, В. Геєць, А. Чухно, О. Волков, В. Опарін, В. Пархоменко, Г. Ситник, М. Гаман, О. Власюк, А. Пересада, Л. Федулова, П. Іващенко, Я. Жаліло, Дж. Клайн, Ч. Поше, С. Краснер та інші. У своїх дослідженнях науковці акцентували увагу на проблемах використання державного регуляторного інструментарію стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, аналізували досвід зарубіжних країн, наголошували на прискоренні процесів дерегулювання та лібералізації

ринку інформаційних послуг, розкривали питання становлення національних економічних інтересів у інноваційно-інвестиційній сфері, механізми їх впровадження та захисту, розробляли методологічні підходи щодо формування системи фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності та досліджували різні аспекти цього процесу тощо. Проте динамічний розвиток сучасної економіки, світова економічна криза та її наслідки, що відобразились на економіці України, зумовлюють необхідність подальшого аналізу інвестиційно-інноваційного аспекту розвитку національної економіки та деталізацію окремих пріоритетних питань інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку української держави.

Метою статті є аналіз та оцінка інвестиційно-інноваційного аспекту сучасного розвитку української економіки.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Щодо України, то доведеним фактом є необхідність докорінного оновлення її національної економічної системи — в державі було проголошено інноваційну модель розвитку економіки. У Посланні Президента України до Верховної Ради України "Європейський вибір: концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002—2011 роки" зазначено, що "основою стратегічного курсу, його базовим принципом має стати реалізація державної політики, спрямованої на запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки, утвердження України як високотехнологічної держави" [1].

Сьогодні основні суб'єкти інвестиційно-інноваційної діяльності України характеризуються специфікою та особливостями поведінки: на рівні підприємств — незважаючи на державну підтримку інвестиційно-іннова-

ційної діяльності, домінуючою є орієнтація на менш ризиковані види діяльності, які є традиційними для економіки країни або орієнтовані на зовнішній ринок, або є сировинними; на регіональному рівні — в прямопропорційній залежності від наявних інвестиційних потоків, зовнішніх або внутрішніх, знаходиться зміна регіональних інноваційних пріоритетів, які, в свою чергу, можуть співпадати або не співпадати зі стратегією розвитку регіону в цілому. Як значний суб'єкт інвестиційно-інноваційної діяльності регіон має обмежені

можливості та фінансові ресурси для реалізації завдань інвестиційно-інноваційного розвитку; на державному рівні — характерна періодична зміна законодавчого забезпечення інноваційної діяльності або призупинення дії її окремих, проте важливих положень, пріоритетів регіональної державної політики щодо інвестицій та інновацій. Значення та роль держави у реалізації інвестиційно-інноваційної моделі розвитку потребують перегляду та обґрунтування, враховуючи загальну економічну ситуацію у країні; на світовому рівні — прослідковується зміна вимог до організації виробничої діяльності в результаті поглиблення територіального поділу праці внаслідок впливу дії процесів глобалізації, інтеграції, транснаціоналізації, розвитку науково-технічного прогресу. Процес поглиблення міжнародної конкуренції вимагає від фірм підвищення ефективності та активізації інноваційної діяльності, глобалізація змінює галузеву структуру економіки країн, примушує їх створювати нові виробництва та пристосовувати до нових умов інституційної структури.

У практичному вимірі механізм фінансування та підтримки інноваційної діяльності в Україні визначений Законом України "Про інноваційну діяльність" [2]. Відповідно Закону до джерел фінансової підтримки інноваційної діяльності відносяться наступні: кошти Державного бюджету України, кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим, власні кошти спеціалізованих державних та комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, власні або запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб, інші джерела, що не заборонені законодавством України.

Динаміка розподілу обсягу фінансування наукових та науково-технічних робіт за джерелами фінансування в Україні за період 2000—2008 рр. наведена в табл. 1 [3, с. 326].

Отже, як ми бачимо з табл. 1, основними джерелами фінансування науки є державний бюджет, кошти вітчизняних та іноземних замовників. Аналіз наведених даних свідчить про те, що у фінансуванні наукових та науково-технічних робіт традиційно значною була і є роль держави. Протягом 2004—2008 рр. внаслідок збільшення податкових надходжень до бюджету відбулося зростання обсягу асигнувань на науку за рахунок державної підтримки. Так, у 2008 р. у загальному обсязі всіх витрат питома вага коштів державного бюджету складала 48,7 %, у 2007 р. даний показник становив 45,8 %, а у 2006 р. — 39 % відповідно. У 2008 р. обсяг державних коштів, направлених на фінансування наукових та науково-технічних робіт,

Таблиця 1. Розподіл обсягу фінансування наукових та науково-технічних робіт за джерелами фінансування (у фактичних цінах, млн грн.)

	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.
Всього	2046,3	2432,5	2611,7	3597,4	4251,7	5160,4	5164,4	6149,2	8024,8
у тому числі за рахунок									
держбюджету	614,5	751,6	733,3	1070,7	1449,5	1711,2	2017,4	2815,4	3909,8
власних коштів	61,3	210,4	146,7	228,5	275,9	338,5	462,7	521,1	592,5
коштів замовників									
вітчизняних	785,8	789,5	933,6	1321,5	1475,0	1680,1	1563,3	1725,7	2072,2
іноземних держав	477,1	555,3	683,1	875,1	908,6	1258,0	1000,9	978,7	1254,9
Інших джерел	107,6	125,7	115,0	101,6	142,7	172,6	120,1	108,3	195,4

у порівнянні з 2007 р. збільшився на 38,9 %, а у 2007 р. порівняно з 2006 р. зростання даного показника досягло 39,5 %. Слід звернути увагу на те, що у 2007 р. з боку уряду було зроблено спроби збільшити фінансову підтримку інноваційної діяльності. Зокрема, Державний бюджет України передбачав значні кошти для надання кредитів на реалізацію інноваційних та інвестиційних проектів, у першу чергу з упровадження передових енергозберігаючих технологій і технологій із виробництва альтернативних джерел палива — 484 млн грн.; для фінансової підтримки інноваційних та інвестиційних проектів, передусім із упровадження передових технологій, що реалізуються в галузях промисловості, в тому числі технологічними парками, через механізм здешевлення кредитів — 144,5 млн грн.; для утримання регіональних центрів інноваційного розвитку та впровадження регіональних та галузевих інноваційних програм — 50 млн грн. [4, с. 5].

Але, незважаючи на позитивну динаміку, наявні показники вказують на дуже низький рівень фінансування наукової та науково-технічної діяльності за рахунок Державного бюджету України, який протягом 2003—2008 рр. не перевищував 0,4 % ВВП, тоді як Законом України "Про інноваційну діяльність" передбачено фінансування державою інновацій у розмірі не менше 1,7 %, а Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку України — 2,5 % ВВП [5]. Для порівняння зазначимо, що, наприклад, у Японії витрати на здійснення науково-технічних робіт становлять 2,98 % ВВП, в США — 2,69 %, в Швеції — 3,7 %, в Німеччині — 2,52 %, у Франції — 2,13 %, та у Великобританії — 1,84 % [6, с. 64].

У загальному розподілі асигнувань кошти вітчизняних замовників складають майже третину, а на кошти іноземних замовників припадає близько чверті, що говорить про підтримку в Україні інтеграції сфери науки у світовий науковий простір. Традиційними замовниками досліджень та розробок вітчизняних вчених є країни СНД, передусім Росія. Проте в цілому Україна мало представлена у світовому науково-технологічному співробітництві та задовольняється роллю споживача науково-технологічних досягнень, що вироблені за кордоном. Внаслідок недооцінки органами влади всіх рівнів науково-технічної складової економічного розвитку, було втрачено потенційну можливість технологічної незалежності, держава змістилася на нижні сходинки в рейтингах технологічного розвитку. Сьогодні технологічні інновації в Україні здійснюються переважно за рахунок імпорту технологій. Відносно невисокий рівень витрат національних товаровиробників на наукові

Таблиця 2. Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості (у фактичних цінах, млн грн.)

Рік	Загальна сума витрат	Власних коштів	Державного бюджету	Іноземних інвесторів	Інші джерела
2000	1757,9	1399,3	7,7	133,0	217,9
2001	1971,8	1599,3	1,3	133,0	238,2
2002	3013,8	2504,8	2,8	204,1	502,1
2003	3059,8	2128,4	0,6	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	6,4	112,4	857,3
2005	5751,2	3942,4	1,8	157,9	1249,1
2006	6160,2	4149,2	1,9	321,8	1292,3
2007	10821,0	7909,5	1,8	321,8	2588,9
2008	11994,2	7264,0	3,6	115,4	4277,9

та науково-технічні роботи свідчить про обмеженість попиту на наукові розробки з боку реального сектора, в результаті чого масштаби інноваційних процесів у економіці є досить обмеженими.

Взагалі, наведена у табл. 1 структура фінансування наукових та науково-технічних робіт свідчить про наявність прямої державної підтримки даних видів діяльності, недостатнє використання нею непрямих методів стимулювання інноваційної активності підприємницького сектора та розширення зв'язків науки з виробництвом. Тоді як більшість країн, що входять до складу Організації економічного співробітництва і розвитку, застосовують різні форми податкового заохочення бізнесу до вкладання коштів у науково-дослідні роботи та в загальних витратах на дані види діяльності спостерігається вагомий діапазон значень його питомої ваги.

Для визначення реального потенціалу інвестиційних можливостей для фінансування технологічних інновацій в Україні доцільно проаналізувати основні джерела інвестицій (табл. 2) [3, с. 329].

Розгляд обсягу фінансування промислових інновацій за період 2000–2008 р. вказує на його системне зростання. Проте суттєвим негативним фактором забезпечення інноваційної діяльності в промисловості є недопустимо низька участь держави у процесі фінансування — на рівні 2–14% від загального обсягу фінансування, — тоді як у світовій практиці важливим джерелом ресурсів є кошти саме державного бюджету. Частка коштів іноземних інвесторів у фінансуванні інновацій теж є незначною, що говорить про слабкий рівень інтегрованості України у світовий інвестиційно-інноваційний процес на рівні інвестування інноваційних процесів на підприємствах. Відповідно до даних табл. 2 іноземними інвесторами було зменшено обсяги фінансування технологічних інновацій у 2008 р. майже вдвічі у порівнянні з 2007 р.

Взагалі, загальновідомим є той факт, що одним з основних завдань науки є постачання інноваційних розробок до впровадження на виробничих підприємствах. Проте рівень інноваційної активності промислових підприємств як головних споживачів робіт останніми роками є низьким та має тенденцію до зниження, до того ж інноваційна активність промислових підприємств здійснюється в умовах жорстких бюджетних обмежень. Також за відсутності належної підтримки з боку держави, недостатньої кількості власних коштів, неможливості залучення коштів фінансового ринку та нерозвиненої

інноваційної інфраструктури підприємства не спроможні засвоювати довгострокові наукомісткі проекти, що також впливає на зниження ефективності наукового сектора. Як видно з табл. 2., із джерел фінансування інноваційної діяльності власні кошти підприємств у загальному обсязі фінансового забезпечення становлять 60—88 %. Наприклад, у 2008 р. частка таких витрат становила 60,6 %, у 2007 р. — 73,6 %, а у 2006 р. — 84,6 % відповідно. Так, за рахунок власних коштів нововведень здійснюють майже 75% підприємств.

Таким чином, можемо стверджувати, що одним із вирішальних факторів спаду інноваційного процесу є криза інвестиційної сфери та недостатня фінансова забезпеченість інноваційної діяльності як на макро-, так і на мікрорівні.

Особливо актуальним кроком за таких умов є оптимізація державної політики щодо створення стимулів для всіх суб'єктів інноваційного процесу. Провідну роль при цьому покликана відігравати державна податкова політика, яка має бути спрямована на зменшення податкового пресу та на збільшення чистого прибутку корпоративного сектора економіки з метою розширення фінансових можливостей для активізації інвестиційно-інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Сьогодні, на жаль, податкова система в Україні виступає далеко не стимулятором, а одним з найбільш гальмівних механізмів інвестиційного та інноваційного розвитку та є загрозою конкурентоспроможності української економіки. Дані висновки ґрунтуються на тому, що за обтяжливості для ведення бізнесу українська податкова система посідає 177-ме місце серед 178 країн [7, с. 48].

Отже, якщо очевидним є той факт, що найістотнішим джерелом інвестицій у модернізацію економіки на новій технологічній базі є власні кошти суб'єктів господарювання, то для збільшення їх абсолютного обсягу потрібен зважений диференційований підхід до систем оподаткування тих суб'єктів, що займаються інноваційною діяльністю. Відтак, не може бути не підтриманою пропозиція українських науковців щодо запровадження податкових пільг на проведення дослідних робіт (врахування з податку на доходи відсотка від суми приросту витрат на НДДКР порівняно з попереднім роком); запровадження пільг комерційним банкам, страховим компаніям та іншим фінансовим установам, що здійснюють довгострокове інвестиційне кредитування або інвестування інноваційних підприємств; звільнення від оподаткування коштів юридичних та фізичних осіб, витрачених на здобуття освіти, медичні послуги, підвищення кваліфікації та підготовку кадрів, соціальне забезпечення, оскільки ці витрати можна віднести до інвестицій у людський капітал, роль якого у забезпеченні інноваційного розвитку є вирішальною [8, с. 25—26].

Особливістю сучасного етапу формування фінансового механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності є те, що вплив світової економічної кризи суттєво змінив умови, масштаби, напрями та пропорції формування фінансових ресурсів. Беручи до уваги наукові розробки щодо сутності фінансового механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності, важливо визначити саме ті його складові, дія яких сприятиме забезпеченню реалізації стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку України, а за умов поглиблення впливу світової фінансово-економічної кризи дозволить стабілізувати розвиток економіки та попередити диспропорції у інвестиційно-інноваційних процесах.

Досвід зарубіжних країн свідчить, що одним з найважливіших напрямів вдосконалення фінансового механізму інвестиційно-інноваційної діяльності саме в таких умовах розвитку є, перш за все, посилення державного регулювання у сфері капітального інвестування, що має супроводжуватися переглядом пріоритетів державного інвестування та потребує відповідного вдосконалення процедур спрямування бюджетних коштів на реалізацію визначених стратегічних пріоритетів, створення передумов структурної перебудови економіки на інноваційній основі з врахуванням науково-технічного та інноваційного потенціалу, що є в наявності.

Держава в умовах фінансово-економічної кризи залишається важливим інвестором, а бюджетні кошти мають спрямовуватися на капітальні інвестиції в інфраструктуру, освіту, новітні технології тощо. Надзвичайно важливим завданням також є обрання середньострокових та довгострокових загальнонаціональних та регіональних пріоритетів розвитку, які повинні мати інноваційний характер. За для цього повинно бути проведено інвентаризацію національних та регіональних стратегій, прийнято цільові програми розвитку та визначено їх соціально-економічну результативність в умовах економічної кризи, здійснене їх коригування з точки зору доцільності реалізації та існуючих ресурсних обмежень.

Сьогодні край необхідно також є чітка стратегія інвестиційного розвитку стосовно регіонів, яка б визначала пріоритети інвестування на основі врахування їх економічного ефекту на перспективу. Потребує вдосконалення методика оцінки роботи з залучення інвестицій, на перший план слід виносити досягнутий результат як економічного, так і соціального спрямування.

Покращення управління інвестиційно-інноваційною діяльністю має стати стратегічним напрямом політики регіонального розвитку, а держава в цьому процесі повинна відігравати роль координаційного та направляючого центру в досягненні економічного зростання.

Не менш важливим аспектом є державний захист прав авторів науково-технічної продукції та інноваторів, тобто охорони прав інтелектуальної власності. Заслужовує на увагу розробка теорії комерціалізації інноваційно-інвестиційних процесів. Держава повинна створити відповідний клімат формування інфраструктури інноваційного ринку, а для цього необхідні відповідні структури за тісної взаємодії з науково-дослідними та вищими навчальними закладами, які б вирішували питання впровадження науково-дослідних розробок у практику. Тільки держава спроможна запобігти негативним впливам, пов'язаним з науково-технічним прогресом та нейтралізувати їх наслідки.

Отже, на найближчу перспективу актуальними завданнями є: реформування існуючих інститутів, підвищення ефективності розробок, нових технологій, покращення державного управління в економічному, політичному та правовому аспектах. Комплекс всіх цих дій відкріє доступ Україні до світових інноваційних ресурсів, ринків інноваційної продукції та значним чином полегшить участь у роботі міжнародних організацій інноваційно-інвестиційного спрямування [9, с. 13].

Завдання фінансового забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності може бути вирішене також завдяки включенню держави чи її уповноважених інститутів у механізм фінансування економічних агентів, що продукують інновації. При цьому, інвестуючи реальний сектор, держава та ринкові фінансові інститути ставлять

перед собою різні завдання. Так, для адміністративних органів це забезпечення макроекономічної ефективності, створення довгострокових умов для технологічного та економічного розвитку країни; для ринкових фінансових агентів — отримання прибутку і забезпечення безпеки вкладень, тобто створення умов для мікроекономічної ефективності. Але, незважаючи на різні завдання та мету, зусилля вищезазначених агентів повинні, в кінцевому результаті забезпечити розвиток національної економіки та підвищити рівень її конкурентоспроможності.

Ще одним інструментом для мобілізації фінансових ресурсів на стратегічні напрями розвитку є власні фінансові установи, що можуть бути створені державою, а саме — банки розвитку. Принципи їхньої діяльності спрямовані на вирішення макроекономічних завдань, тому прибуток, як правило, не підлягає розподілу між засновниками та спрямовується на розширення обсягів інвестицій. Банки розвитку отримують особливий пільговий режим рефінансування з боку центрального банку, звільняються від низки податків, для них встановлюються знижені вимоги до формування обов'язкових резервів, відкривається доступ до державних гарантій при залученні коштів з ринків капіталу. Акумуляовані в результаті грошові ресурси спрямовуються на підтримку пріоритетних секторів економіки і поширення інвестиційних процесів у масштабах всього народногосподарського комплексу. Окрім того, в умовах трансформаційної економіки банки розвитку забезпечать адміністративний контроль над вибором і реалізацією інноваційно-інвестиційних проектів підприємництва [7, с. 50].

З появою таких банків в Україні, звичайно, всі питання щодо фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності не будуть вирішеними, проте вони зможуть стати сполучним інструментом між організаціями, що впроваджують інновації та іншими економічними суб'єктами, головним чином, із внутрішніми та зовнішніми інвесторами; сприяти органам влади в залученні ресурсів для фінансування інноваційних проектів, розширення виробництва, збільшення обсягів випуску, підвищення якості та реалізації конкурентоспроможної продукції, створення нових та збереження наявних робочих місць, отримання прибутку, підвищення добробуту і зайнятості населення регіонів.

Взагалі, адаптивна інфраструктура може існувати, якщо злагоджено діє ланцюжок: "наука — технологія — виробництво — ринок". Досягнення ж цього без використання індустрії венчурного бізнесу практично неможливо.

Створення системи венчурного фінансування інноваційних процесів має бути спрямоване на вирішення наступних завдань реструктуризації економіки, а саме: залучення значного обсягу приватного капіталу в науково-технічну сферу, яке може перевищувати обсяг державних інвестицій сотні разів; формування ефективної системи залучення в господарський обіг інтелектуальної власності та інших результатів інтелектуальної діяльності; здійснення модернізації вітчизняної промисловості зі створенням нових виробництв, що базуються на високих технологіях; забезпечення умов для раціонального використання основних фондів багатьох підприємств, що втратили конкурентоздатність; мобілізація значного обсягу коштів населення для розвитку науково-технічної сфери; залучення цільових іноземних інвестицій у розвиток технологічної сфери; організація нових спеціалізованих і високоприбуткових ринків цінних паперів ма-

лих високотехнологічних компаній; зменшення безробіття і вирішення завдяки цьому гострої для сучасної України проблеми соціальної напруженості [10, с. 47].

У концепції інноваційного розвитку України в контексті загальної оцінки стану небанківського, промислово-фінансового та венчурного фінансування в Україні зазначено, що його вплив на рівень активізації інвестиційно-інноваційної діяльності у відповідних галузях виробництва економіки України може бути набагато відчутнішим, якщо усунути негативну дію: дефіциту фінансових коштів, загрози інфляції, низької економічної зацікавленості підприємств у використанні інновацій з високим техніко-економічним рівнем, що пояснюється не ефективною податковою політикою держави, особливо щодо необхідності підтримки використання нововведень у виробництві, законодавчої неврегульованості правових та економічних взаємовідносин між малими, у тому числі венчурними, підприємствами і замовниками їхньої науково-технічної продукції [11, с. 97].

Важливим елементом формування індустрії венчурного бізнесу є такі інноваційні структури, як технопарки, за допомогою яких можна забезпечити зв'язок науки з виробництвом. Проте сьогодні результати їх роботи не є вражаючими. Так, за даними Державного комітету статистики України, витрати на наукові дослідження в межах реалізації проектів технологічних парків у 2007 р. склали 24,5 млн грн., обсяг реалізованої промислової продукції в 2007 р. склав 720,7 млрд грн., відповідно частка технопарків у загальному обсязі реалізації склала лише 0,4% [12, с. 92].

Іншим альтернативним варіантом фінансування інноваційної діяльності є розвиток вітчизняної системи недержавних (НПФ) та державних (крім Пенсійного фонду України) пенсійних фондів. Діяльність НПФ в Україні на даний час є не досить поширеною. Так, станом на кінець вересня 2007 р. сумарні активи вітчизняних НПФ становили 213,4 млн грн., з початку року зростання відбулося більш ніж на 60% [12, с. 91]. Однак обсяг коштів, акумульованих недержавними пенсійними фондами, є незначним, проте за умови подальшого удосконалення правової основи їх діяльності, формування позитивного іміджу у населення та розширення переліку послуг НПФ можуть перетворитися на потужне джерело довгострокового фінансування інновацій.

ВИСНОВКИ

Отже, підводячи підсумки, можемо говорити про те, що інвестиційно-інноваційна діяльність сприяє швидкому соціально-економічному розвитку держави, забезпечує економічну стабільність, незалежність та в умовах глобалізації дозволяє бути конкурентоспроможним та рівноправним партнером на світовій арені. Значна роль інвестиційно-інноваційної діяльності полягає в отриманні підвищених прибутків суб'єктами господарювання, зростанні податкових та неподаткових платежів до бюджетів всіх рівнів, збільшенні здобутків національної науки та техніки, покращенні екологічної ситуації та збереженні природних ресурсів країни.

Створення належних умов для проведення інвестиційно-інноваційної діяльності, нівелювання можливих ризиків та зацікавлення потенційних інвесторів, надання їм відповідних гарантій стабільності, рівності, тобто створення привабливого інвестиційного клімату, намагаючись при цьому не порушити дії ринкового механізму, і таким чином забезпечити інноваційну активність

суб'єктів господарювання є першочерговим завданням кожного окремого регіону та держави в цілому.

Сьогодні в умовах дефіциту державних фінансових ресурсів, які спрямовуються на підтримку та забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності, перенесення центру тяжіння на внутрішні можливості великих корпоративних структур є перспективним шляхом до зростання інноваційної активності в усіх галузях економічної діяльності. Але для цього повинен бути розроблений системний механізм взаємодії держави з корпоративним сектором економіки, який включав би інституційні, організаційні, фінансово-економічні та соціально-економічні важелі стимулювання розвитку всіх етапів інноваційного процесу на макро- та мікрорівнях.

Також першочерговим завданням залишається формування інституціонального середовища, сприятливого для розвитку партнерства між державою та бізнесом насамперед створення системи спеціальних інститутів із регулювання партнерських відносин.

Взагалі, весь комплекс невирішених задач вимагає розробки та реалізації ефективної стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку — стратегії наступу як основи для здійснення технологічного прориву в галузях промисловості з врахуванням інституційно-фінансових можливостей забезпечення всіх складових інноваційно-інвестиційного процесу.

Література:

1. Послання Президента України до Верховної Ради України "Європейський вибір: концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002—2011 роки": закон. rada. gov. ua.
2. "Про інноваційну діяльність": Закон України № 40—15 від 04.07.2002 р., зі змінами та доповненнями станом на 31.03.2005 р.: zakon. rada. gov. ua.
3. Статистичний щорічник України за 2008 р. / За ред. О.Г. Осауленка. — К.: Консультант, 2009. — 560 с.
4. Федулова Л.І. Інституційно-фінансові можливості забезпечення інноваційної діяльності // Фінанси України. — 2007. — № 12. — С. 3—16.
5. "Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України": Постанова Верховної Ради України № 916-14 від 13.07.1999 р.: zakon. rada. gov. ua.
6. Желюк Т. Економічний механізм забезпечення інноваційної моделі розвитку // Світ фінансів. — 2009. — № 1. — С. 56—67.
7. Філюк Г. Інвестиційна складова в інноваційній системі України // Банківська справа. — 2008. — № 1. — С. 43—51.
8. Лютий І., Тропіна В. Концепція реформування податкової системи України та конкурентоспроможність національної економіки // Економіка України. — 2007. — № 8. — С. 19—27.
9. Марцин В.С. Інноваційно-інвестиційна діяльність та шляхи її розвитку в період глобалізації // Проблеми науки. — 2010. — № 2. — С. 8—14.
10. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2007. — 400 с.
11. Микитюк П.П. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні // Світ фінансів. — 2008. — № 1. — С. 94—99.
12. Шатило О.А. Національні економічні інтереси України: інноваційно-інвестиційний аспект // Економіка та держава. — 2009. — № 10. — С. 90—92.

Стаття надійшла до редакції 09.10.2010 р.